

F 21 står för norr- skenet

F 21 har under en fyra-årsperiod satsat målmedvetet på kvalitetsutveckling. Vi har använt oss av moderna metoder som är vedertagna i övriga samhället.

Norrbotten - arbetsplats

Kvalitetsutveckling är lika med verksamhetsutveckling, vilket har inneburit att vi:

► Skapat en vision och mål för verksamhetens bedrivande som är framtagna och förankrad hos personalen. Det innebär bl a att vi arbetar aktivt för att vi ska bli en framtida internationell övningsplats, där vi tar vara på det som är unikt vid F 21:

- Stora ytor på marken.
- Bra utbyggd infrastruktur på våra Bas 90-baser i samverkan med Vidsels toppmoderna skjutfält.

- Det triaste lufttrummet i Europa.
- Engagerar alla medarbetare.
- Avsätter tid regelbundet för förbättringsarbete.
- Följer upp förbättringsarbetet.

Vad har resultatet blivit? Inte helt lätt att svara på eftersom inte allt går att mäta med exakthet. Ett exempel: från vår utbildning där vi lät "nyktra alkoholister" prata med våra arbetsledare, kan vi härleda att initiativ har tagits så att fyra medarbetare genom behandling är tillbaka i tjänst. Vid besök hos LKAB fram-

Del 1

Text: Kapten Ulf Lindgren, F 21

Med sik

Foto: Ivar Blixt

ens flygflottilj under förändring

kom att en person med alkoholproblem kostar företaget cirka 9,5 miljoner under en livstid. Om vi "bara" räknar våra medarbetares värde till två miljoner, har vi med enbart den insatsen redan hämtat hem vår "investering" under de fyra år vi hållit på.

Så "tjänar" vi pengar

- Flera hundra förbättringar inom arbetslagen.
- Vårt övertidsuttag har halverats från

drygt sex miljoner till cirka tre miljoner.

- Kostnaderna för avfallshantering har minskat från 660.000 till 330.000 kr
- Verkstaden har övergått till ett "processinriktat" arbetssätt, som vi idag dock inte hunnit se alla fördelar med.

Erfarenheter. – Från organisationer som arbetat länge med offensiv kvalitetsutveckling har det visat sig, att någonstans mellan 5 till 30 gånger investerade pengar får man tillbaka. Det innebär att de av er som undrar om ni har råd att satsa på kvalitetsutveckling bör göra som ÖB säger "tänk om".

Övrigt. – Det vi är mest rädda för när det gäller införandet av kvalitetsarbetet i försvarsmakten är att de krafter som tycker att vi ska ta fram egna "metoder" vinner. Om så sker försvinner ett av huvudmotiven "att vi ska kunna jämföra oss med andra", samt att trovärdigheten hos övriga samhället (dem vi är till för) försvinner.

Ni som läser lite längre fram i vår F 21-serie ser, att det är ganska många företag och organisationer som vi samarbetar med inom området kvalitetsutveckling, dock ingen i Försvarsmakten – vi tror att här har "Jantelagen" en avgörande betydelse. ■

ttet på "FV 2000"

Del 2

Text:
Överstelöjtnant Ola Gynäs, F 21

TP FLYG F 21

Spjutspets för

På divisionerna blickar vi framåt och gör vad som står i vår makt att möta nästa spännande sekel. Skillnadsomskolning, både externt och internt, genomförs i så stor omfattning som resurserna medger. Totalt har sju piloter skillnadsomskolats.

Planeringen är att vi fortsätter och hittills är erfarenheterna mycket positiva. Detta genomför vi som ett led i förstegsutbildning för JAS 39 Gripen. Ytterligare genomför vi personalväxlingar mellan divisionerna för att er hålla en gynnsam ålders- och utbildningsstruktur. Vi förutsätter att framtiden behöver tre homogena och välutbildade divisioner vid Norrbottens flygflottilj.

Samtliga tre divisioner utbildar för närvarande GFSU, vilket anses stimulerande och utvecklande. – Sammantaget ska dessa åtgärder utgöra en god grund att fortsätta utvecklingen i en progressiv anda.

●● F 21 är och ska i framtiden också förbli förbandet som kan erbjuda Sveriges bästa flygtjänst.

Orsaken att jag påstår detta är de enorma möjligheter vi har till en sti-

mulerande flygtjänst med ett övningsutrymme, som i södra Sverige motsvaras av en yta från Stockholm och söderut. Vi är väl rustade att möta nästa generations stridsflygplan – JAS 39 Gripen.

Internationellt

Den internationella verksamheten består av, förutom SveNorDa-samarbetet, att under 1997 med 1. divisionen ha genomfört PFF-övningen *BaltOps* i samverkan med tio övriga nationer. Under 1998 kommer 2. divisionen att genomföra PFF-övningen *Cooperative Chance* och deltar med en rote Jaktviggen. Till sammans med övriga 18 nationer genomförs övningen i Slovakien under en vecka i juli.

framtiden

Foto: Ivar Blixt

I samband med övningen i Slovakien genomförs parallellt en stabsövning, där F 21 representerar med en deltagare i en NATO-stab. *Nordic Guard* genomförs i Sverige under 1999. FKN/Norra Flygkommandot är planeringsansvarig. För att vinna erfarenhet deltar en pilot från F 21 i planeringsfasen.

Vi är väl medvetna att "nya vindar blåser" och förbereder oss därefter.

● ● **Flyguppvisning** kommer under kommande år att bedrivas intensivt med enskild JA 37, 4-grupp AJS 37 och enskild SK 61.

Många är de som kommer att få stifta bekantskap med F 21:s skickliga uppvisningspiloter. Uppvisningsverksamhetens höjdpunkter är Italien, Polen samt Finland.

Sveriges varmaste 101:a

Transportflyggruppen består av fem piloter och en TP 101. Det enda jag som flygchef kan konstatera är att de aldrig är hemma. Sveriges varmaste TP 101 – den hinner nämligen inte kalla mellan uppdragen. Det märks att Sverige är långt och långa transporttider till södra

delarna av vårt land gör att vi här på Sveriges nordligaste flygflottilj då och då önskar oss ett snabbare transportflygplan.

● ● **Vädersektionen** vid F 21 "Kallax-meteorologen", är numera åter organiserad som en sektion i flygheten.

Foto: Ivar Blixt

Meteorologen dubbelarbetar som "konsult" – har granskande och systemutvecklande funktion.

Funktionen som Vädercentral finns endast kvar i krigsorganisationen. För att kunna behålla funktion som Vädercentral är sektionen något förstärkt i jämförelse med en normalflottilj.

Väderberoendet i våra verksamheter är stort. De flesta mänskliga aktiviteter i glesbygder med mycket stora avstånd är alltid mera beroende av vädret för sin verksamhet jämfört med aktiviteter i stabskomplex nära tunnelbanan. På vintern är temperaturen i Norrbotten på många platser under -40 grader.

I tider med miskande personella resurser, samtidigt som nya militära system ofta behöver mera meteorologisk information, nyttjar vi alltmer de numeriska analys- och prognosmodellerna direkt i produktionen. Meteorologen blir mera konsult och får mera en kvalitetsgranskande, systemutvecklande och konsulterande funktion.

Aldrig lugnt

Flygtrafikledningen vid Kallax flygplats samordnas under flygheten. Det trafikflöde som finns att samordna är en AJS-division, två JA-divisioner, HKP 10, SK 60, SK 61 (både med skidor och hjul), TP 101, HKP 3, 6, 9 och 11 från AF 1 samt samtliga civila linjebolag och chartertrafik mot Kallax. Den totala trafikbilden över året omfattar ca 45.000 rörelser.

Detta innebär att från söndag morgon till lördag kväll finns alltid flygledare i tjänst och natten mellan lördag och söndag finns flygledare i beredskap för ambulanstransporter.

Vi ser med spänning an mot framtiden och en utökad verksamhet där civil och militär luftfart, liksom hittills nyttjar Sveriges bästa flygplats. ■

Foto: Ivar Blixt

Del 3

Markförsvaret på offensiven *utbildar flygbasjägare*

Text: Kapten Patrik Zetterqvist, F 21

En offensiv verksamhetsutveckling vid markförsvarskompaniet har resulterat i att F 21 startat utbildning av flygbasjägare. Den första plutonen har utbildats under våren.

Flygbasjägartjänsten är mycket krävande. En stor del av utbildningen bedrivs på krigsbaser i norra Sverige. En soldat hos oss ska vara lika väl utbildad vad gäller barmarksmiljö som vintermiljö, vilket i det närmaste innebär att soldaten är dubbelutbildad. Stora bonuseffekter nås genom att soldaterna numera tränas i vintermiljö, en miljö som de ska verka och krigsplaceras i.

Effekter nås exempelvis inom området vapentjänst, materielhantering, överlevnad (att ta hand om sig själv och kamraterna) samt inte minst att lära sig

ta vara på alla möjliga tillfällen som snön medger.

En av uppgifterna för en flygbasjägarpluton är att leta efter människor, t ex sabotörer eller fiendesoldater. Där används bevakningshundar som komplement till människan. Både i närskydds- och flygbasjägarpluton ingår bevakningshundar. Dessa huserar i vår nya toppmoderna hundgård, som invigdes 1997. Den är byggd enligt "hundfolkets" egna önskemål och har avsevärt minskat stressen hos våra hundar.

●●Vi utvecklar nu vår förmåga att lösa

Försvarmaktens nya uppgifter – samverkan med övriga samhället. Vår "affärsidé" är att utveckla samverkan inom områden som vi redan nu är bra på och där vi ser att flera "kunder" finns. Några exempel är eftersök av försvunna personer, utbilda narkotika- och bombhundsteam. Intressanta "kunder" för försvaret i Nordsverige kan vara landsting, kommuner i form av skolor i Norr- och Västerbotten, polisen, tullen och flygplatser.

Vi tror dessutom att vi på ett bättre sätt kan, genom samverkan, hjälpa flygvapnets skolor och övriga förband med vinterutbildning av markförsvarfsförband. Utan att peka ut någon ansvarig och samtidigt konstatera att det inte finns några naturliga samverkanskanaler eller tydliga krav från flygvapenledningen i Högkvarteret till samverkan mellan skolor och förband, inbjuder vi oss att stötta våra flygvapenbröder med hjälp av olika typer av vinterutbildning – om vi kan planera in det i god tid och vi har möjligheter utifrån vår egen verksamhet.

ETT FÖREDÖME FÖR SAMHÄLLET

Text: Kapten Per-Anne Johansson, F 21

Del 4

Foto: Ivar Blixt

F 21 bedriver sedan cirka fyra år ett miljöarbete med inriktning enligt Försvarmaktens miljöpolicy.

ge sommaren 1997 och har målet hållbar utveckling satt till före år 2000.

Internt miljöarbete

Flottiljen styrs till stor del av de miljölagar som säger att vår verksamhet är tillståndspliktig, dvs vi är tvungade att ansöka om att få bedriva tjänsten. Ansökan behandlas av en koncessionsnämnd som beslutar. Den sökande kan överklaga beslutet och då blir det regeringen (miljödepartementet) som faller det slutgiltiga beslutet.

För att tillsynsmyndigheten (länsstyrelsen) ska veta att vi gör rätt, finns ett kontrollprogram upprättat och som följs upp av årliga miljörapporter.

På regional nivå utåt har flottiljen ett gott samarbete med tillsynsmyndigheten bl a genom ett samarbetsorgan som sammanträder ett antal gånger/år. På lokal nivå har F 21 medverkat i skapandet av "Luleås lokala Agenda 21". Agendan antogs av kommunfullmäkti-

För att information/utbildning ska nå ut till all personal har en organisation skapats genom att alla skyddsombud på arbetsplatserna även iklätt sig rollen som miljöombud. Denna organisation samlas minst två gånger årligen för uppföljning, utbildning och framtida vision.

ÖB:s och flygvapnets miljöplan ligger som grund för F 21:s miljöplan, som reglerar det interna miljöarbetet (årlig revidering). Här finns uppsatta miljömål och åtgärdsplaner för att nå resultat. Dessa ska omsättas till produktionsuppdrag i flygvapenledningens produktionsverk.

Ett viktigt miljömål är att all personal ska genomgå miljöutbildning före 1998 års utgång.

●● Vid F 21 ska all personal vara delaktig i miljöarbetet. Så har och ska ske bl a genom att man på respektive arbetsplats gör en "miljöutredning". Man kontrollerar hur var och en påverkar miljön – tex slösar energi, använder farliga ämnen (när det finns ofarliga som löser samma uppgift), rätt teknik vid pappersåtervinning, m m. "Utredningen" ligger sedan till grund för uppsättande av miljömål och åtgärdsplan. Just detta arbete ska alltid pågå, dvs när målet är nått höjs ribban mot nya mål.

Ett miljömål som redan är uppnått och förankrat (viktigt) hos personalen är F 21:s avfallsplan, som syftade till källsortering och viss besparing. Arbetet med miljöplanen innebär att vi sänker kostnaderna för avfallshanteringen från 660.000 kr/år till cirka 330.000 kr/år, alltså nära en halvering.

Den framtida huvudvisionen är, att vi alla vid F 21 ska inneha en hög nivå på miljömedvetenhet till gagn för att i vissa avseenden vara ett föredöme för övriga samhället och kraftfullt medverka till att hållbar utveckling uppnås. ■

INFORMATIONSTJÄNST

”inget ” tillikajobb”

Text:
Major Stefan Helsing, F 21

DEL 5

Ett år som informationschef har bekräftat påståendet att informationstjänstens betydelse är ständigt i ökande. Men hur ökar man informationseffektiviteten i den turbulens som idag råder i Försvarmakten?

Vid F 21 har det, som på många andra håll i försvaret, varit ett turbulent sista halvår. Det ena har avlöst det andra. Innan vi har fått grepp om läget har nya direktiv och rykten åkt runt i organisationen. Denna kaotiska verklighet underlättar inte möjligheten att kvalitetssäkra informationseffektiviteten. Med andra ord analys av hur svängningarna i försvaret påverkar den enskildes arbetssituation blir vansklig. Detta oaktat att dagens välutbildade chefer säkert gör sitt yttersta.

Under våren har vid F 21 genomförts en enkät, som hade målet att klarlägga vilka behov som föreligger vad avser F 21:s interninformation. Nära 50 procent av de anställda fick och har också svarat på enkäten. Analysarbetet pågår. Vi kan redan nu säga, att ämnet berör många och åsikter finns i stor mängd.

Många anställda ger uttryck för oro med anledning av den ekonomiska situationen i försvaret. När man som informationschef i detta läge känner info-behovet ute i organisationen, blir man lätt frustrerad av hur svårt det är att leverera ut sanningar som inte kan misstolkas – dvs klara besked. Man känner trycket från de anställda vid flottiljen, personer i ens bekantskapskrets och från lokala mediaorgan. Samtliga vill veta vilka konsekvenser som olika politiska och/eller HKV-beslut kan få för den enskildes arbetsplats eller för flottiljen som helhet.

Det är naturligt att man gärna vill dela sina egna spekulationer med någon som man tror vet mera? Då är det lätt hänt att man som informatör går i fällan och inleder sig i frestelsen att göra vederbörande sällskap ut på det sköra spekulationsisflaket.

Info-aktiviteter

F 21 ligger tekniskt sett väl framme med Intranet och ITV-system, som är under utbyggnad. Stora möjligheter finns i dessa moderna system. Men dess ef-

Foto: Ivar Blixt

Tyske försvarsministern Rühle skuttar över polarcirkeln – ett klassiskt F 21-jippo.

fekter i informationssammanhang är för oss osäkra. Teknik i detta avseende är och förblir ett komplement till mänsklig direktkommunikation. Dessutom ger vi ut F 21-Nytt en gång i kvartalet. Personaltidningar är i mångas ögon stenålder. Men vår produkt är tveklöst en mycket uppskattad kontakt med flottiljen bland reservofficerare och frivilligpersonalen.

På externinfo-sidan är det sedan några år ett kraftigt uppsving på F 21. Flottiljchefens ambitioner att förstärka flottiljens position som en naturlig del av samhället har lyckats, genom att en mängd olika företrädare för näringslivet, kommuner, landsting och länsstyrelse har besökt oss. Vi försöker att profilera oss i många olika sammanhang. Framförallt i skolorna och i medierna. Det intresse som lokala tidningar och andra medier visar för flottiljen är mycket positivt. Och nödvändigt.

Som ett led mot förbättrade mediekommunikationer inbjöds alla kvinnliga mediaarbetare i Norr- och Västerbotten till en info-dag på flottiljen. Dessutom visades hela vårt flyguppvisningsprogram för medierna vid en särskild "F 21 Air-show" i slutet av april.

Populärt besöksmål

Vi har på senare tid haft äran att se ett ökat antal besökare vid F 21. Våra möjligheter att visa upp en exotisk miljö för utländska besök har många gånger utnyttjats av såväl vår flygvapenchef som andra värdar. Vi har haft tysk-svenskt försvarsministerbesök, USA:s sverigebassadör, Brasiliens flygvapenchef och Frankrikes arméchef på Jokkmokkbasen. Förutom dessa VIP-gäster besöker mer än 1500 personer flottiljen under ett år.

På "Skolornas dag" kom mer än 1000 elever med lärare till flottiljen, vilket glädde oss. Vi bjöd på öppet hus med yrkesinformation, frivillig-information och uppvisning av flera olika verksamheter som finns på flottiljen. Detta kompletteras av en kontinuerlig yrkesinformation ute i skolorna i Norr- och Västerbotten. Antalet besökare på F 21:s hemsida är i stadigt ökande och förfrågningar via E-post om värnplikten, yrkesval och utbildning i flygvapnet sker dagligen. Närböjningen med folk i vårt stora intresseområde har ökat nästan lavinartat.

● ● Sammanfattningsvis tycker jag att förutsättningarna för en effektivare informationstjänst finns vid F 21. För tillfället genomgår vi emellertid en generationsväxling som delvis förhindrar oss att nå optimala förbättringar. Jag syftar då på att dagens unga medarbetare ser det som naturligt att hämta den information som man behöver. Detta förfaringsätt ter sig onaturligt för många av oss äldre. Vi kräver ett papper i posten helst underskrivet av översten, innan vi uppfattar det som en sanning som är värd att lägga på minnet.

Dessutom kostar utbyggnad av moderna info-kanaler, typ ITV och Intranet, en hel del pengar. Men med en positiv och offensiv F 21-inställning till framtiden kommer vi säkert att lyckas förbättra oss även i detta avseende. ■

Vid F 21:s radarkompani grund- och repetitionsutbildas förband till radarsystem PS-860, PS-870 och radartransportplutoner. Vid F 21 startade krigsförbandsproduktionen 1980, varvid fyra Radarkompani 860 sattes upp. Under den senaste tioårsperioden har kompaniet producerat ett flertal Radarplutoner 870. Under våren 1998 fortsatte radarkompaniet med sin nuvarande huvuduppgift att förbandsomsätta Radarkompanier 860.

RADARKOMPANI

860/870

kommit i skymundan - gömmer sig gärna

Kompaniet har parallellt med grundutbildning, drift och underhåll på radarsystem arbetat intensivt med ett flertal projekt för att utveckla verksamheten. Det dussintal projekt som kompaniet lyckats slutföra omfattar bland annat åtgärder inom arbetsmiljöområdet och mätning av grundutbildning.

Konkreta resultat har uppnåtts. Bland annat har befästhingsinstruktioner reviderats, handbok för internkontroll av radaranläggningar skapats och ny teknisk order avseende lyft av radarantenn tagits fram. Genom dessa projekt har

riskerna för skador på personal och materiel avsevärt minskats.

Kompaniet har under året skapat ett system för att kunna mäta kvalitén på vår grundutbildning. Mätningen består av utbildningskontroller samt mätning av hur genomförandet har upplevts av befäl och värnpliktiga. Eftersom resultatet omsätts till ett poängsystem, kan vi jämföra resultat mellan olika skeden och utbildningsår. Därmed har grunden lagts för att fortlöpande kunna förändra genomföranden i jakten på bättre kvalitet. ■

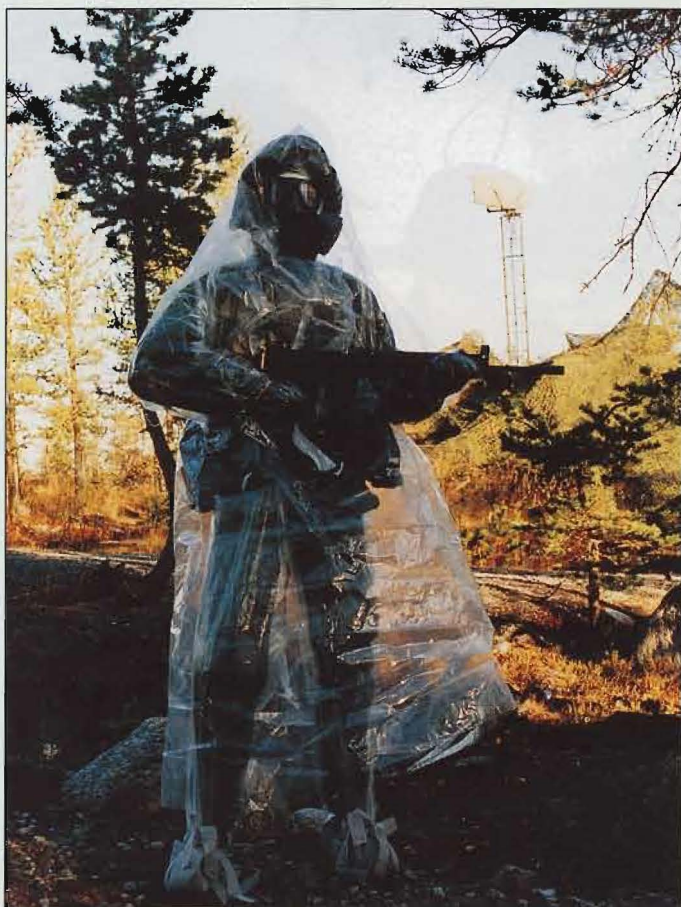

Foto: Ivar Blixt

ABC-skyddad soldat vid PS-870.

Arbete med PS-860.

Vi vid F 21 har inom flera områden genom ett offensivt arbete skapat möjligheter att utvecklas genom att lära av andra samt att ge andra möjligheter att lära av oss. Dessutom strävar vi att genom sambruk skapa bättre ekonomi.

Samverkan och sambruk

Text: Kapten Ulf Lindgren, F 21

Med Luleå Tekniska Universitet har erfarenhetsutbyte skett inom områdena:

- Kvalitetsutveckling
- Ledarskap
- Teknisk utveckling.

Med Luleå Kommun har erfarenhetsutbyte mellan kommunen och F 21 skett inom:

- Ledningsgruppen
- Räddningstjänst
- Samverkansgrupp för att utveckla området "SAMBRUK".

F 21 deltar tillsammans med de 25 största företagen i Norrbotten i ett nätverk för att stimulera utvecklingen av kvalitetsarbetet i länet. Genom att vi besöker varandras företag får vi i praktiken se hur man arbetar med att utveckla verksamheten och personalen.

Studiebesök

För att skapa förståelse för flottiljens verksamhet och möjligheter att samverka med andra var under 1997 följande organisationer/företag på studie-

besök hos oss: LKAB, Luleå Kommun, Luleå Tekniska Universitet, Underhållsregementet, Överkalix Kommun, Lions, Kiruna Kommun, SSAB, Vattenfall, Länsstyrelsen, Haparanda kommun, Volvo personalvagnar, Landshövding i BD- och AC-län, Kommunfullmäktige Luleå, Datorteket Jokkmokk, Centek, Norrbottens Byggmästareförening.

Följande samarbete med Volvo personvagnar har etablerats:

- Samutnyttjande av anläggningar.
- Erfarenhetsutbyte genom att vissa befattningshavare växeltjänstgör hos va-

Foto: Ivar Blixt

Samverkan med polismyndigheten sker kontinuerligt – bl a i trafiksammanhang och vid olyckor m m.

Landshövdingen i Norrbottens län och tillika civilbefälhavaren Björn Rosengren efter att i luftlivet bekantat sig med luftförsvarets Viggen-komponent.

k med samhället

randra. T ex Volvos kvalitetschef kommer till F 21 och vår kvalitetschef reser till Volvo. – Volvos informationschef kommer hit och F 21:s dito gästar Volvo.

- Erfarenhetsutbyte mellan ledningsgrupperna.

Med **Tullverket** upprätthålls erfarenhetsutbyte inom området kvalitetsutveckling.

Med **Institutet för Kvalitetsutveckling** (SIQ) från Göteborg sker:

- Samverkan inom området offensiv kvalitetsutveckling.

- Föreläsningar vid seminarier ordnade av SIQ.
- SIQ besöker F 21 under hösten 1998.

Polisen hjälper till med:

- Hundtjänst
- Fordonsutbildning
- Vapentjänst
- Trafikinformation.

Erfarenhetsutbyte med **LKAB** sker mellan ledningsgrupperna.

Med **Luftfartsverket** sker sambruk av flygplatser. Tillsammans utvecklar vi Kallax till en internationell fraktflygplats – framtid redan nu. ■

Foto: Ivar Blixt

Foto: Ivar Blixt

Polishunden Chzardas (9 år) "angriper" F 21:s chef för hundplutonen, Johan Brolin, medan polisassistent Christer Österstedt ilar till undsättning.